

Buurtwerk Gent zet prioritair actieterrein uit binnen de krijtlijnen van de Leefbaarheidsmonitor

TIJL DE WITTE

STAD GENT, SAMENLEVEN EN WELZIJN
ONTMOETEN EN VERBINDEN

PETER DEWIT

STAD GENT, SAMENLEVEN EN WELZIJN
ONTMOETEN EN VERBINDEN

DEELPUBLICATIE VAN:

De Leefbaarheidsmonitor "Gent gezien door Gentenaars" wordt opgemaakt omdat de Stad Gent graag opvolgt hoe de leefbaarheid in de stad wordt gepercipieerd.

Dit gebeurt aan de hand van een bevraging bij Gentse inwoners van 10 tot en met 79 jaar en dit reeds in 4 edities (2003, 2006, 2010, 2014). Het resultaat is, naast vier rapporten, een databestand met alle gegevens uit de 4 edities. Dit bestand is ter beschikking gesteld aan stadsdiensten, externe onderzoekers en partners met de vraag om de ervaringen uit hun werkveld mee te nemen en het naast de resultaten van de Leefbaarheidsmonitor te leggen. Het resultaat van deze confrontatie heeft aanleiding gegeven tot deze reeks van artikelen, waarvan het artikel hieronder deel uitmaakt.

De missie van de Dienst Buurtwerk luidt: 'de sociale cohesie versterken door het onderhouden en verder uitbouwen van de sociale infrastructuur in de kansarme wijken van Gent'.

In de Leefbaarheidsmonitor zitten interessante indicatoren voor factoren die (mee) de sociale cohesie in een buurt bepalen. Deze indicatoren kunnen bijdragen aan een omgevingsanalyse die prioriteiten kan leggen inzake de uitbreiding van het werkingsgebied van het buurtwerk naar het volledig grondgebied Gent.

Sociale cohesie in een notendop gedefinieerd

De term sociale cohesie komt vaak voor in de media, in beleidsteksten, in het Gentse sociale werkveld ... Het is een complex gegeven dat zelden geconcretiseerd maar daarentegen wel verengd wordt tot 'netwerken in de straat', 'de mate waarin burens elkaar kennen en ondersteunen' enz.

Een literatuurstudie en een verdiepingstraject binnen de Dienst Buurtwerk leidden tot een afbakening van drie componenten (Bolt and Torrance 2005) en een aantal bepalende factoren met betrekking tot sociale cohesie.

De **gedragscomponent** is het best gekende onderdeel en omvat het bestaan van sociale netwerken tussen mensen. We onderscheiden verschillende trappen: netwerken gericht op ontmoeting, op dialoog, op solidariteit (helpen) en op collectieve zelfredzaamheid.

- Netwerken gericht op ontmoeting: op zich een zeer ruim begrip gaande van een goeiedag zeggen tot elkaar echt leren kennen
- Netwerken gericht op dialoog: het is bewust de bedoeling om mensen met elkaar te laten praten over verschillen en gelijkenissen, over belangrijke dossiers in een buurt ...

- Netwerken gericht op solidariteit: (im)materiële zaken delen vanuit een lotsverbondenheid met anderen (Oosterlynck and Scheurmans 2013)
- Netwerken gericht op collectieve zelfredzaamheid: de mate waarin samenhang omgezet wordt in gedrag en interventies die het leefklimaat positief beïnvloeden; een collectieve ingreep bij problemen of opportuniteiten (Kleinhans and Bolt 2010)

De **waarden- en normencomponent** houdt een zekere vanzelfsprekendheid in: we kijken op dezelfde manier naar de dingen en vinden dezelfde dingen juist of fout. Hoe sterker het gemeenschappelijk kader van wat al dan niet sociaal aanvaard is, hoe veiliger mensen zich voelen en hoe sterker de sociale cohesie is. Buurten met een meer diverse samenstelling kennen veelal een zwakker gemeenschappelijk waarden- en normenkader, wat tot spanningen kan leiden en de samenhang in een buurt onder druk kan zetten. (Putnam 2007)

De **gevoelscomponent** omvat binding, gehechtheid en identificatie met de buurt: hoe voelen mensen zich in hun straat, wijk of buurt; in welke mate identificeert een bewoner zich met zijn buurt enz. In dit verband is vertrouwen belangrijk: niet alleen vertrouwen in de buurt en in de burens maar ook in instellingen en in de overheid. Het bepaalt heel sterk of mensen al dan niet in een bepaalde wijk blijven wonen en er zich engageren.

De reputatie of het imago van een buurt (zowel binnen de buurt als daarbuiten) speelt hierin mee. Een bepalende factor in het opbouwen van een positief imago is de levendigheid van een buurt: het is belangrijk dat er veel gebeurt (zelfs al nemen mensen zelf niet deel). (Van Stokkom 2010)

Bepalende factoren

Sociale cohesie is het resultaat van een dynamische wisselwerking van factoren. In de literatuur wordt een onderscheid gemaakt tussen buurt-, persoons- en gezinskenmerken.

Veruit het belangrijkste **buurtkenmerk** is de samenstelling van de buurt, vanuit de stelling: 'hoe homogener de buurt, hoe meer sociale samenhang'.

Een buurt kan divers zijn op vlak van leeftijd, gezinsamenstelling, sociaaleconomische situatie...

Toch vullen veel inwoners 'de diversiteit van een buurt' spontaan in vanuit het etnisch-cultureel aspect. (Bolt, Kleinhans et al. 2011) Een buurt typeren kan zowel via buurtkenmerken als via persoonskenmerken die aan een buurt toegeschreven worden.

Er kan zich een breuklijn situeren op het vlak van opleiding en inkomen. Volgens de studies van Gijsberts, van der Meer et al. 2008 en van Oirschot, Slot et al. 2011 is die nog belangrijker dan de etnisch-culturele component. Sommigen stellen dat beide breuklijnen moeilijk te scheiden zijn: etnisch-diverse wijken zijn vaak sociaaleconomisch zwakkere wijken en omgekeerd. (Cantillon, Horemans et al. 2011) Anderen vinden dat er een evenwicht gevonden moet worden tussen werken aan structuur en werken aan cultuur. Werken aan structuur veronderstelt streven naar gelijke kansen voor iedereen (vertrekken vanuit gelijkheid). Maar dat kan alleen maar als je tegelijk ook werkt vanuit de identiteit, die bij iedereen anders is (vertrekken vanuit ongelijkheid).

Een ander element is het verblijfsduuraspect. Hierbij staat niet de duur van het verblijf centraal (hoelang woont iemand in de wijk), maar wel de wens om al dan niet lang te blijven (hoelang wil iemand in de wijk blijven wonen). Daarnaast zijn ook het woningaanbod, de aanwezigheid van buurtvoorzieningen, de fysieke leefomgeving, het (on)veiligheidsgevoel en de bevolkingsdichtheid van belang.

Als belangrijkste **persoons- en gezinskenmerk** wordt de gezinssamenstelling aangehaald. (Van Stokkom 2010) Gezinnen met (jonge) kinderen hebben meer contacten in de buurt; kinderen blijken een bindmiddel voor netwerken te zijn. Vooral scholen zijn belangrijk: kinderen ontwikkelen er (grote) netwerken, waarin ouders vanzelf meegetrokken worden. Voorwaarde is dat er in de buurt voldoende ontmoetingsplekken zijn.

Ook de sociaaleconomische situatie speelt een rol: mensen in armoede hebben uiteraard meer kopzorgen maar het gaat verder: ze zijn 'gekwetst' en dit beïnvloedt hun gedrag ten opzichte van anderen. Ze schamen zich

vaak voor hun situatie en ontwikkelen daardoor een cultuur van het zwijgen. (Bouverne - De Bie, Claeys et al. 2003) Deze 'cultuur' remt hen af als ze contacten willen leggen of als ze zich willen integreren in netwerken.

Tot slot zijn ook de algemene opvattingen over solidariteit, het persoonlijk waardenkader en deelname aan activiteiten van belang.

Superdiversiteit, veranderingen in de maatschappelijke context in Gent

Volgens enkele onderzoekers is er sinds de jaren 90 heel wat veranderd in de maatschappij, waarbij twee significante zaken naar voor geschoven worden:

- de veranderingen in de migratie door het wegvallen van het IJzeren Gordijn
- de ontwikkeling van nieuwe communicatietechnieken

Ook in Gent is de etnische-culturele diversiteit de laatste 20 à 25 jaar enorm gewijzigd. Vóór 1990 was er vooral migratie 'van een beperkt aantal landen van herkomst naar een beperkt aantal gastlanden'. In Gent was er voornamelijk migratie vanuit Turkije maar er kwamen ook kleinere groepen uit Zuid-Europa en de Maghreblanden.

Ná 1990 verschoof de migratie 'van een groot aantal landen van herkomst naar een groot aantal gastlanden' en ook de diversiteit binnen de diversiteit steeg. (Verhaeghe, Van der Bracht et al. 2012)

Enkele kenmerken van deze superdiversiteit, zoals ze terug te vinden zijn in o.a. de werkingsgebieden van de Dienst Buurtwerk:

- Gent is stad in de wereld maar heeft ook de wereld in haar stad: er leven ongeveer 160 verschillende nationaliteiten in Gent (op een totaal van 195 internationaal erkende onafhankelijke staten). Het aandeel van mensen met een migratieherkomst stijgt nog in een aantal buurten: in de Rabotwijk behoort meer dan 50 % van de bevolking tot de groep etnisch-culturele minderheden (ECM), voor Gent is dit 19,7 %.

- De achtergrond van mensen is sterk gediversifieerd: niet enkel etnisch of cultureel maar ook sociaaleconomisch, religieus ... Er vinden ook steeds meer gemengde huwelijken plaats, waardoor kinderen van de tweede of derde generatie soms vier of vijf verschillende 'landen van herkomst' hebben.

Dit alles resulteert voor heel wat mensen in een meer gelaagde identiteit: ze zijn én Belg én Marokaan én Europeaan én moslim ... Deze gelaagdheid vinden we ook in de Gentse wijken terug, met een bonte mengeling van bewoners als resultaat.

De Dienst Buurtwerk startte in 2014 een traject om tegemoet te komen aan groeiende uitdagingen als sociale cohesie in superdiversiteit, de dualisering van de maatschappij en fenomenen als gekleurde armoede.

Omdat de uitdagingen groot en de middelen beperkt zijn, is het belangrijk dat inspanningen om te werken rond sociale cohesie, gericht gebeuren. De resultaten van de Leefbaarheidsmonitor in combinatie met de gegevens op de website [Gent in Cijfers](#) leveren interessante indicatoren. Deze indicatoren kunnen gebruikt worden bij de analyse van een aantal factoren die de sociale cohesie in een buurt (mee) bepalen. Deze omgevingsanalyse over sociale cohesie kan gebruikt worden bij het bepalen van de prioritaire werkingsgebieden van het buurtwerk in Gent.

Bepalende factoren in cijfers

Voor het buurtwerk zou het heel interessant zijn recente data te hebben van zoveel mogelijk bepalende factoren, over een zo klein mogelijk gebied: samenstelling van de buurt, opleiding en inkomen, verblijfsduuraspect, woningaanbod en buurtvoorzieningen, leefomgeving, bevolkingsdichtheid, gezinssamenstelling, sociaaleconomische situatie, algemene betrokkenheid en solidariteitswaarden, deelname aan activiteiten ...

In realiteit zijn er recente data beschikbaar maar van minder factoren dan hierboven opgesomd en vaak enkel op niveau van de stadsdelen. We beperken ons hier tot bevolkingsdichtheid, etnisch-culturele samenstelling van de buurt, sociaaleconomische situatie, verhuisintentie, tevredenheid over de buurt en (on)veiligheidsgevoel.

Bevolkingsdichtheid

Noordoost-Gent is het grootste stadsdeel (73,6 km²) en komt met 62.457 inwoners (op 31/12/2013) tot een bevolkingsdichtheid van 849 inwoners/km². Zuidwest-Gent is het dunst bevolkte stadsdeel (755 inwoners/km²) met 45.003 inwoners op 59,6 km².

De 19de eeuwse gordel huisvest de meeste inwoners (98.506) op een veel kleinere oppervlakte (17,4 km) en heeft daarmee een bevolkingsdichtheid van 5.661 inwoners/km².

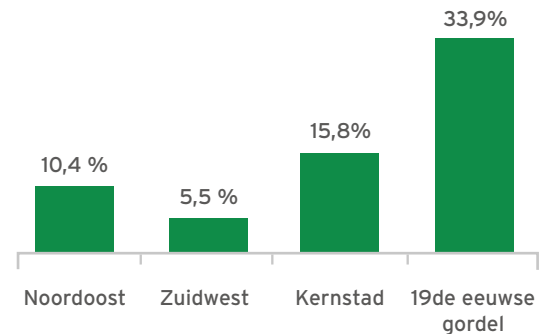
De Kernstad is het dichtst bevolkt met 5.971 inwoners/km² (44.318 inwoners op 7,4 km²).

Op sectorniveau is het verschil in bevolkingsdichtheid veel groter: van 46 inwoners/km² in de sector Nieuwgoed (wijk Zwijnaarde in Zuidwest-Gent) tot 19.141 inwoners/km² in de sector Tolhuis (wijk Sluizeken-Tolhuis-Ham in de 19de eeuwse gordel).

Samenstelling van de buurt

In Gent wonen 19,7 % inwoners die behoren tot de groep etnisch-culturele minderheden (ECM), maar er zijn sterke verschillen tussen de verschillende gebieden.

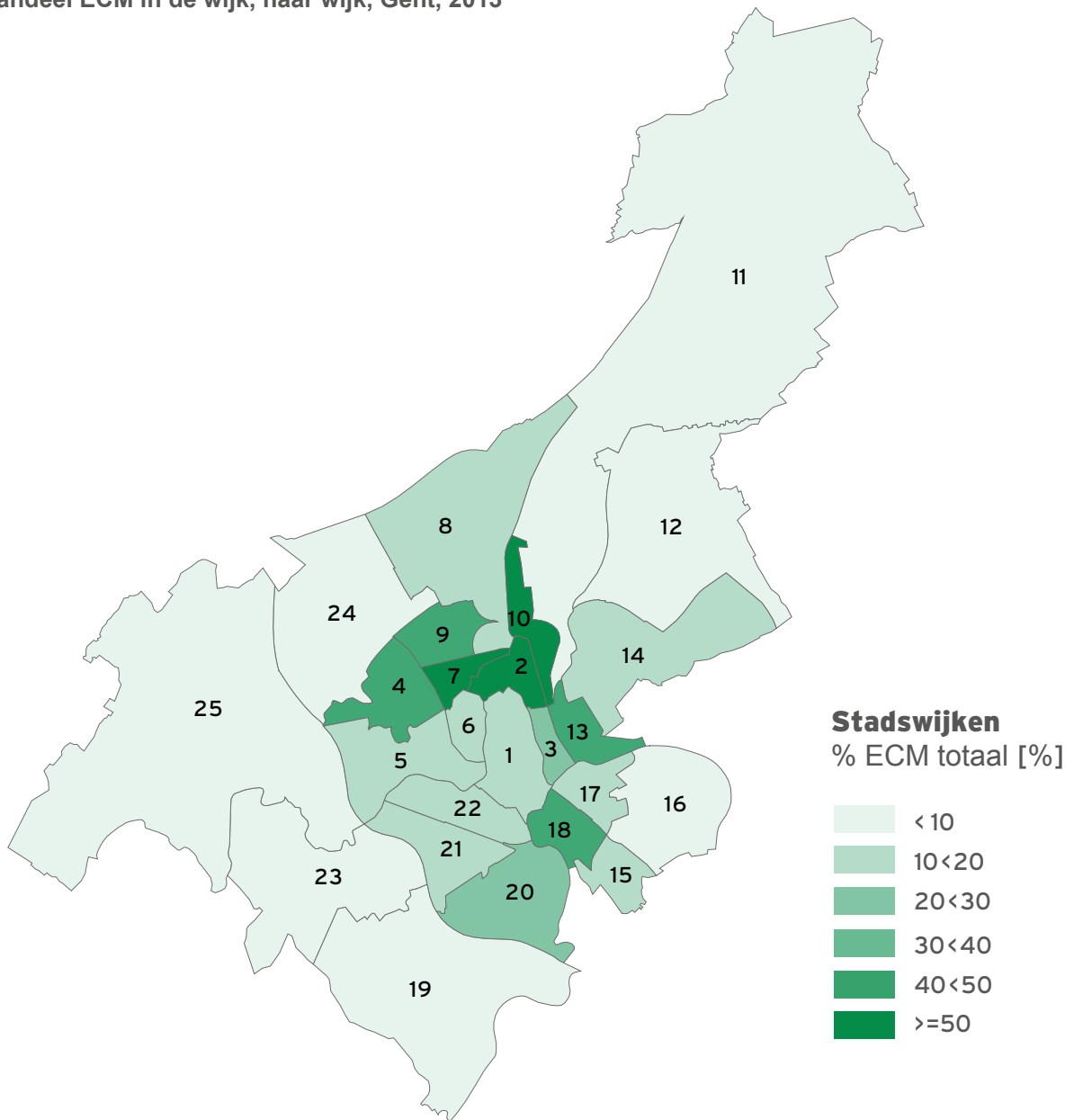
Aandeel ECM naar stadsdeel, Gent, 2013

BRON:
GENT IN CIJFERS

Op het niveau van de wijken zijn de verschillen nog duidelijker: van 2,7 % in de wijk Drongen tot 51,2 % in de wijk Rabot-Blaisantvest.

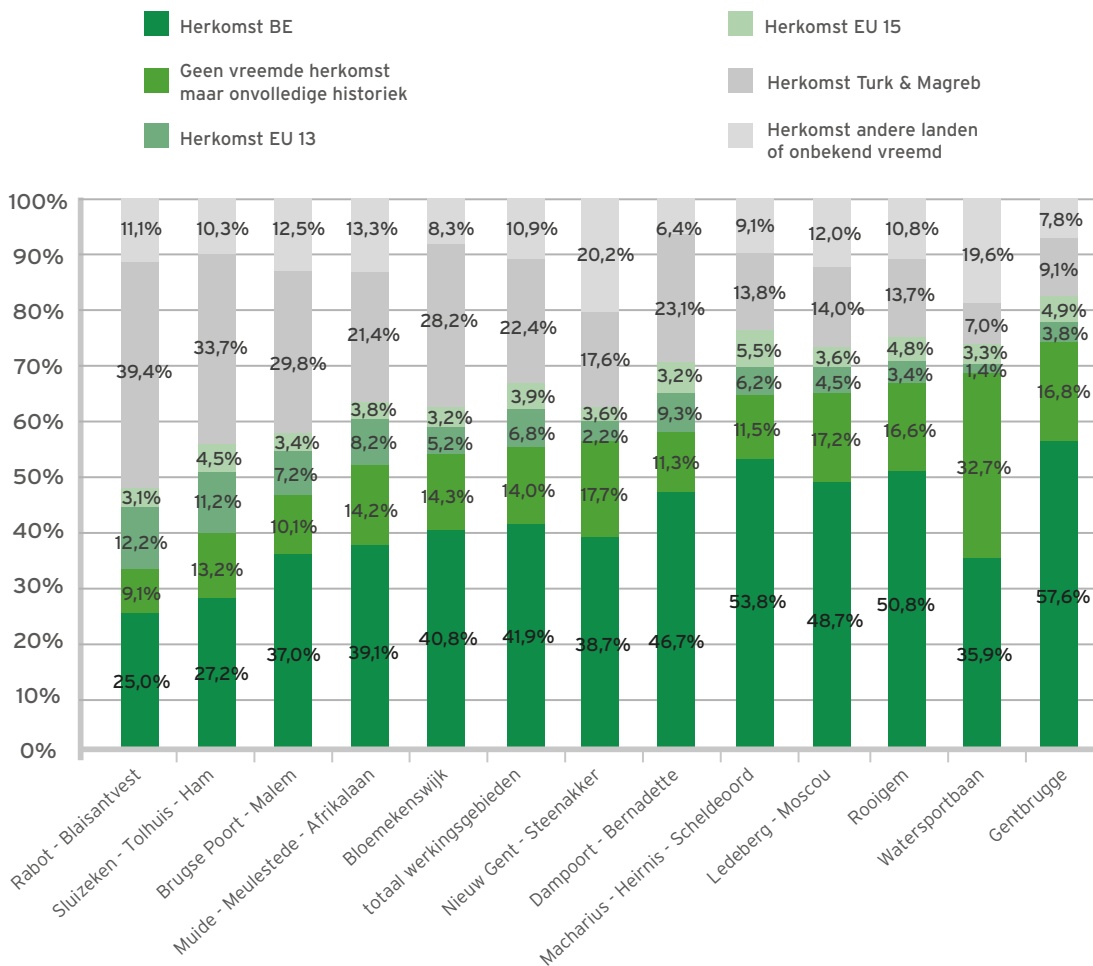
Aandeel ECM in de wijk, naar wijk, Gent, 2013

WIJKNR. STADSWIJK

1	Binnenstad	10	Muide - Meulestede - Afrikalaan	19	Zwijnaarde
2	Sluizeken - Tolhuis - Ham	11	Kanaaldorpen en -zone	20	Nieuw Gent - UZ
3	Macharius - Heirnis	12	Oostakker	21	Stationsbuurt Zuid
4	Brugse Poort - Rooigem	13	Dampoort	22	Stationsbuurt Noord
5	Watersportbaan - Ekkergerm	14	Sint Amandsberg	23	Sint Denijs Westrem
6	Elisabethbegijnhof - Papegaai	15	Moscou - Vogelhoek	24	Mariakerke
7	Rabot - Blaisantvest	16	Gentbrugge	25	Drongen
8	Wondelgem	17	Oud Gentbrugge		
9	Bloemekenswijk	18	Ledeberg		

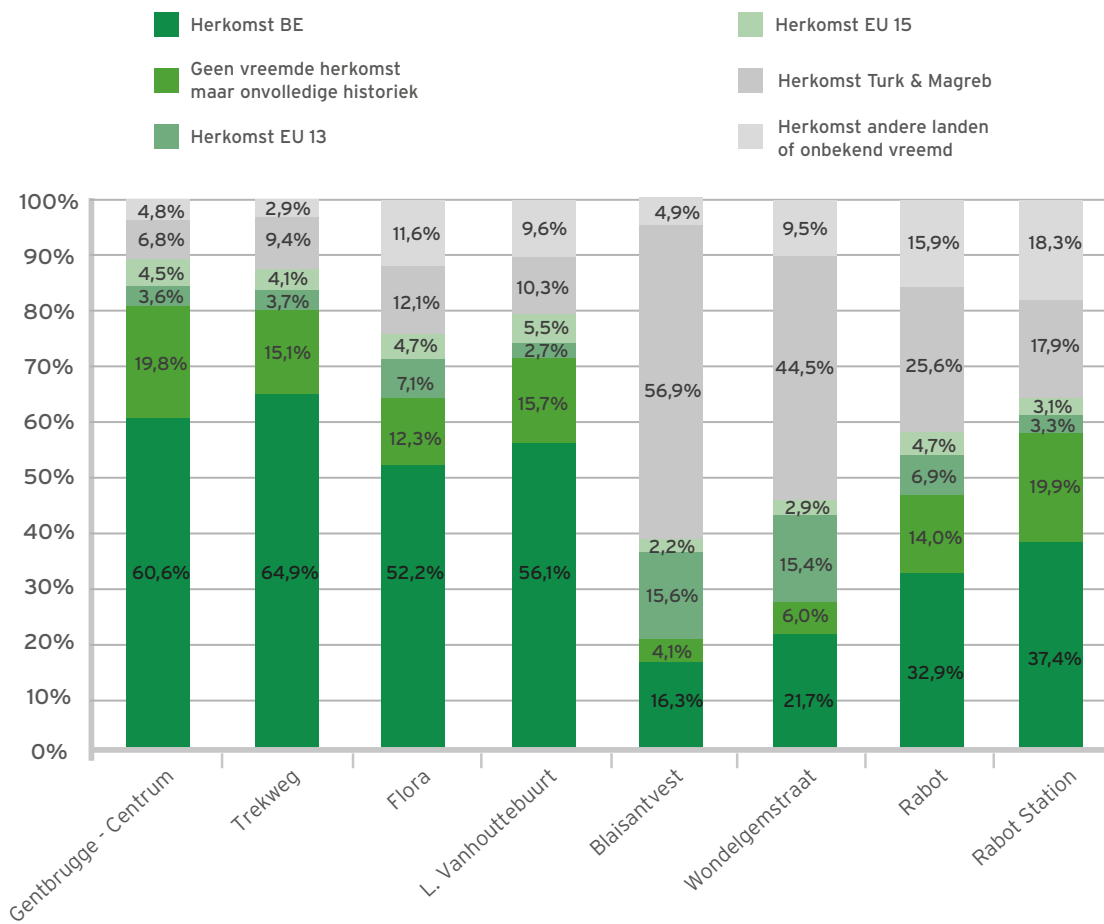
Bevolking in werkingsgebieden buurtwerk naar herkomst - 31/12/2010

BRON:
DATAWAREHOUSE ARBEIDSMARKT EN SOCIALE BESCHERMING

De verschillen zijn het duidelijkst op niveau van de statistische sectoren: van 0 % (8-tal sectoren) tot 60,9 % in de sector Blaisantvest. (Bron: Gent in Cijfers)

Bevolking in Gentbrugge en Rabot naar herkomst - 31/12/2010

BRON:
DATAWAREHOUSE ARBEIDSMARKT EN SOCIALE BESCHERMING

De **beleving van de etnisch-culturele samenstelling** van een wijk valt niet altijd samen met de realiteit.

In Zuidwest-Gent menen nagenoeg alle respondenten (97,5 %) terecht dat ze in een buurt wonen met overwegend mensen van Belgische herkomst.

In Noordoost-Gent denken 20,7 % van de respondenten van ECM-herkomst en 7,4 % van de respondenten van Belgische herkomst dat ze in een buurt wonen met ongeveer evenveel mensen van Belgische als van een andere herkomst. In realiteit varieert het ECM-percentage in dit stadsdeel tussen 1,5 % (de sector Coninxdonk) en 32,4 % (de sector Sint-Amandsberg-Centrum).

In de Kernstad is 47,4 van de Belgische en 32,9 % van de ECM-respondenten ervan overtuigd dat ze in een buurt wonen met (bijna) alleen mensen van Belgische herkomst, hoewel het reële ECM-percentage varieert tussen 7,7 % (de sector Bijloke) en 38,4 % (de sector Sint-Pieters).

In de 19de eeuwse gordel denken 10,7 % van de ECM-respondenten in een buurt te wonen met (bijna) alleen mensen van een andere herkomst; het ECM-percentage varieert in dit stadsdeel tussen 1,1 % (de sector Groothandelsmarkt) en 60,9 % (de sector Blaisantvest).

Hierbij merken we op dat meer bewoners van de Kernstad (20,9 %) en van de 19de eeuwse gordel (17,0 %) het een verrijking vinden dat mensen van verschillende landen in Gent wonen, terwijl dat aandeel in Noordoost-Gent (8,0 %) en in Zuidwest-Gent (11,6 %) lager ligt.

In Noordoost-Gent (25,9 %) en in Zuidwest-Gent (23,3 %) vinden meer bewoners dat dit te veel problemen schept om het leuk te vinden, in vergelijking met de Kernstad (13,0 %) en de 19de eeuwse gordel (19,0 %). In Noordoost-Gent en in Zuidwest-Gent zijn het bijna uitsluitend de respondenten van Belgische herkomst die vinden dat het teveel problemen schept om het leuk te vinden (> 98 %), terwijl in de Kernstad en in de 19de eeuwse gordel ook ECM-respondenten deze mening toegedaan zijn (resp. 6 % en 16 %).

Sociaaleconomische situatie

De mediaan van het netto fiscaal inkomen geeft een indicatie van de sociaaleconomische situatie van de inwoners. De mediaan wordt niet berekend voor statistische sectoren met minder dan 200 inwoners. Ook de mediaan van de statistische sector Sint-Pieters (in de wijk Binnenstad) wordt buiten beschouwing gelaten. De reden hiervoor is dat deze medianen sterk beïnvloed kunnen zijn door de omvang van de sector (te klein) of door de aard van de populatie (veel studenten).

De mediaan is beschikbaar voor het inkomensjaar 2012 (aanslagjaar 2013) op het niveau van de volledige stad, van de wijken en van de statistische sectoren maar niet op het niveau van de stadsdelen.

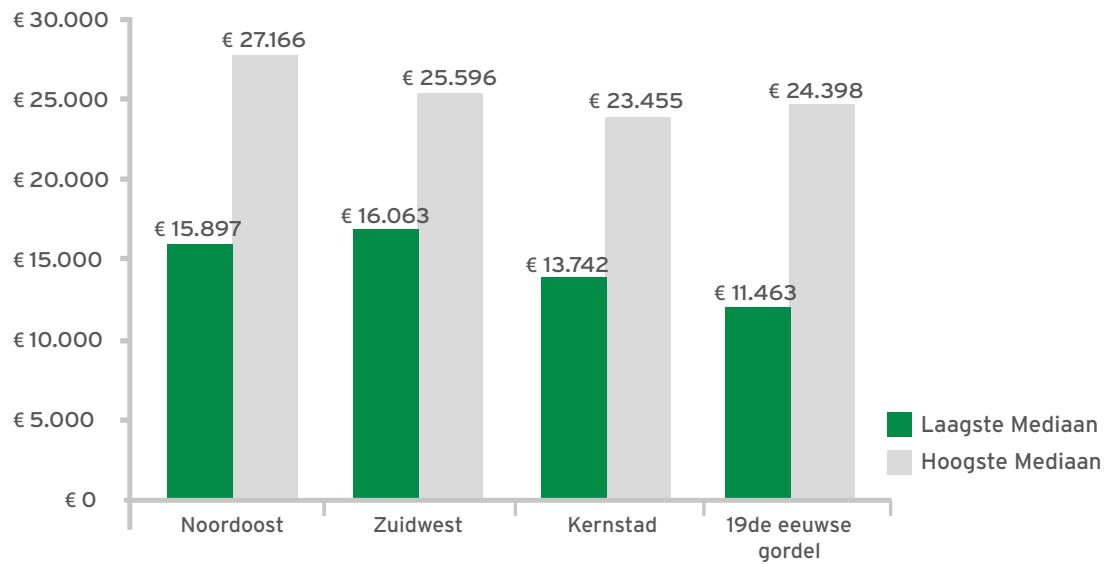
In onderstaande tabel worden (per stadsdeel) de statistische sectoren met de hoogste en de laagste mediaan van het netto fiscaal inkomen 2012 weergegeven.

De statistische sectoren met respectievelijk de laagste en hoogste mediaan van het netto fiscaal inkomen 2012 zijn:

Noordoost-Gent: Sint-Amandsberg (€ 15.897) en Coninxdonk (€ 27.166) Zuidwest-Gent: Mariakerke-Verspreide Bewoning (€ 16.063) en De Smet-De Naeyer (€ 25.596) Kernstad: Neermeersen (€ 13.742) en Citadelpark (€ 23.455) 19de eeuwse gordel: Tolhuis (€ 11.463) en Visserij (€ 24.398)

Mediaan netto fiscaal inkomen 2012

BRON:
GENT IN CIJFERS

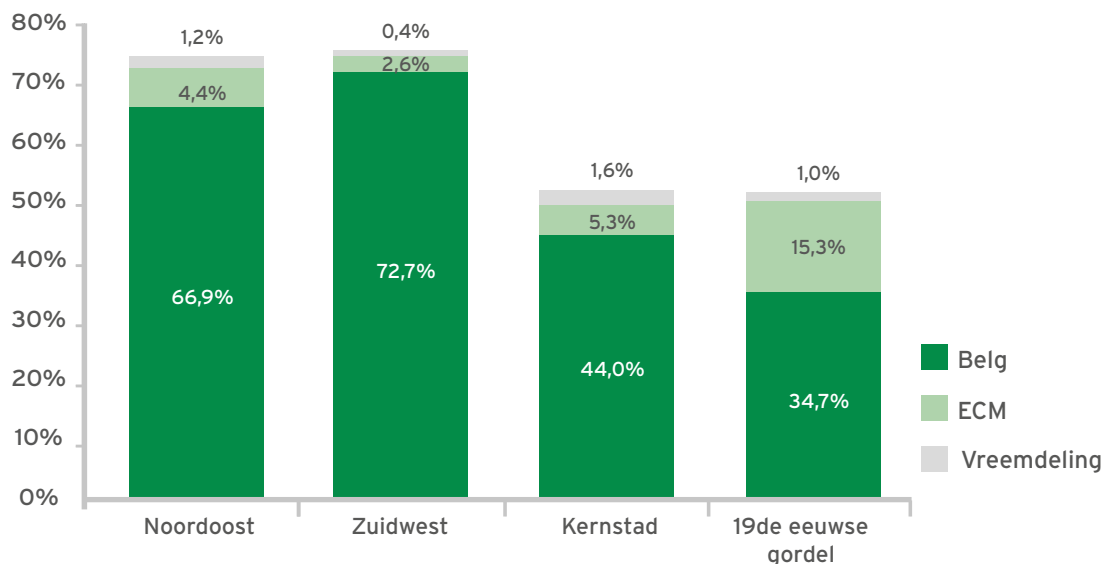

Verhuisintentie

Inwoners van Noordoost-Gent (72,5 %) en Zuidwest-Gent (75,7 %) denken veel meer dat ze de komende twee jaar niet zullen verhuizen dan inwoners van de Kernstad (50,9 %) en de 19de eeuwse gordel (51,0 %).

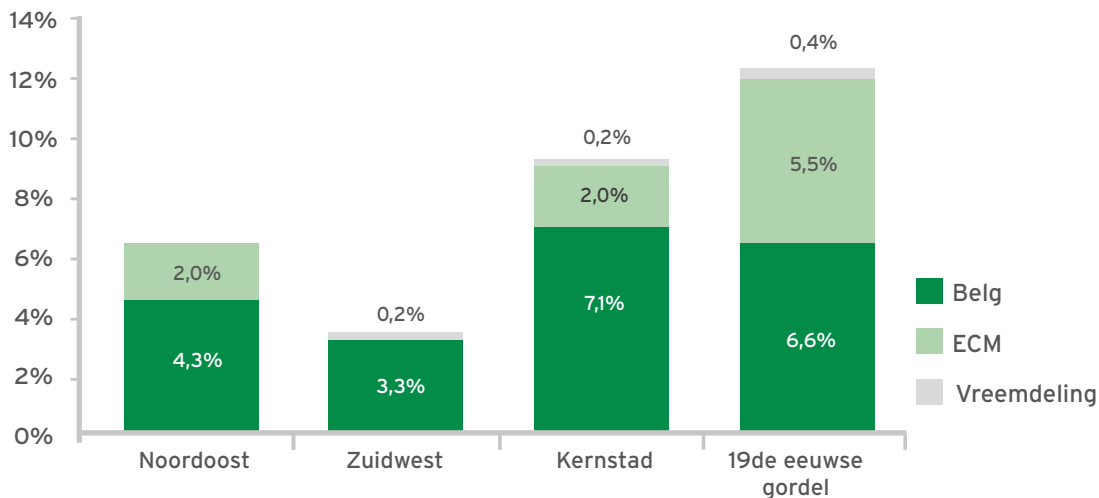
In de 19de eeuwse gordel (12,5 %) en de Kernstad (9,3 %) geven veel meer mensen dan in Noordoost-Gent (6,3 %) en Zuidwest-Gent (3,5 %) aan, dat ze wel willen verhuizen maar niet over de nodige financiën beschikken.

Denk je de komende twee jaar te verhuizen? 'Neen'

BRON: LEEFBAARHEIDSMONITOR 2014

Denk je de komende twee jaar te verhuizen?
'Ik zou wel willen, maar beschik niet over de nodige financiën'

BRON: LEEFBAARHEIDSMONITOR 2014

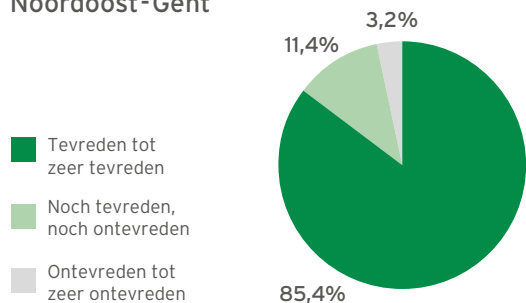
Tevredenheid over de buurt

Inwoners van de 19de eeuwse gordel zijn veel minder tevreden over de buurt waarin ze wonen:

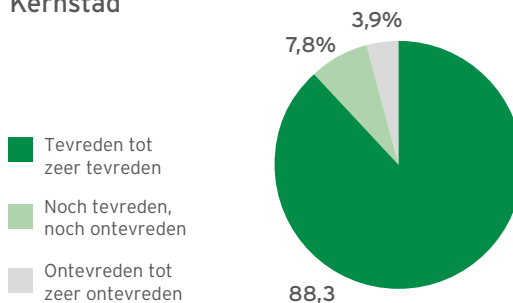
- 66,9 % is tevreden tot zeer tevreden, t.o.v. 85,4 % (Noordoost-Gent), 90,3 % (Zuidwest-Gent) en 88,3 % (Kernstad)
- 13,6 % is ontevreden tot zeer ontevreden, t.o.v. 3,2 % (Noordoost-Gent), 2,7 % (Zuidwest-Gent) en 3,9 % (Kernstad)

TEVREDENHEID VAN DE GENTENAARS OVER HUN BUURT, NAAR STADSDEEL, 2014

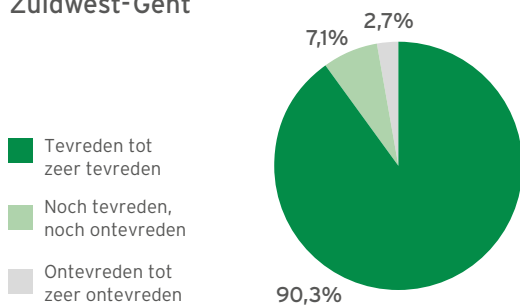
Noordoost-Gent

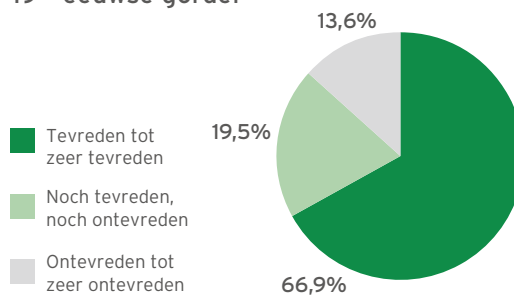
Kernstad

Zuidwest-Gent

19de eeuwse gordel

BRON:
LEEFBAARHEIDSMONITOR 2014, STAD GENT

(On)veiligheidsgevoel

5,1 % van de Gentenaars voelt zich onveilig in de eigen buurt. Voor de 19de eeuwse gordel is dit meer dan het dubbele nl. 10,6 %.

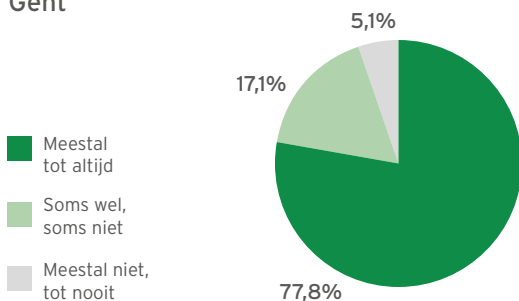
De meeste inwoners van het noordoosten, het zuidwesten en het centrum (de Kernstad) van Gent voelen zich altijd of meestal veilig (resp. 85,6 %, 87,6 % en 83,0 %), terwijl een heel kleine minderheid (resp. 1,3 %, 1,1 % en 2,2 %) zich meestal niet tot nooit veilig voelt in de eigen buurt.

In de 19de eeuwse gordel voelt slechts 66,0 % zich altijd of meestal veilig, waarbij er weinig verschil is in herkomst van de respondenten (64,9 % bij de Belgische en 67,8 % bij ECM-respondenten). Er is een (klein) verschil tussen de Belgische (12,1 %) en ECM-respondenten (8,2 %) die zich niet veilig voelen in de buurt.

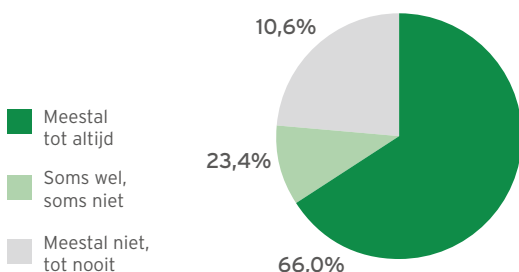
4,0 % van de Gentenaars voelt zich onveilig in de stad, voor de 19de eeuwse gordel is dit een derde meer: 6,0 %.

AANDEEL GENTENAARS DAT ZICH VEILIG VOELT IN DE BUURT, GENT EN DE 19^E EEUWSE GORDEL UITGELICHT, 2014

Gent

19de eeuwse Gordel

BRON:
LEEFBAARHEIDSMONITOR 2014, STAD GENT

Conclusies

Bovenstaande indicatoren geven duidelijke verschillen weer tussen de verschillende stadsdelen, de wijken en de sectoren op vlak van factoren die de sociale cohesie mee bepalen. De 19de eeuwse gordel scoort voor heel wat bepalende factoren opvallend verschillend van de andere stadsdelen: bevolkingsdichtheid, etnisch-culturele samenstelling, sociaaleconomische situatie (laagste mediaan), tevredenheid over de buurt en (on)veiligheidsgevoel.

Het is zeker zinvol om deze verschillen mee te nemen in een omgevingsanalyse over sociale cohesie en zo de inzet van middelen, om de sociale cohesie in Gent te versterken, te bepalen. De afbakening van het prioritaire werkingsgebied van het buurtwerk kan zeker gebaseerd zijn op deze omgevingsanalyse.

Uit bovenstaande analyse van bepalende factoren van sociale cohesie vloeit ook de vraag naar representativiteit van toekomstige Leefbaarheidsmonitoren op sector- of wijkniveau. Zo is de etnisch-culturele samenstelling een bepalende factor maar is het niveau van de stadsdelen veel te ruim: 10,4 % ECM in Noordoost-Gent t.o.v. 1,5 % ECM in de sector Coninxdonk en 32,4 % ECM in de sector Sint-Amandsberg-Centrum. Resultaten van de Leefbaarheidsmonitor voor een kleiner gebied kunnen leiden tot een verdere verfijning van de werkingsgebieden waar de beperkte middelen voor het werken rond sociale cohesie prioritair ingezet moeten worden.

Representativiteit op een dieper niveau kan ook voor andere stedelijke diensten interessant zijn. De Seniorendienst zou kunnen nagaan in welke buurten de ouderen vinden dat er al dan niet voldoende activiteiten georganiseerd worden. Voor de Groendienst kan de beleving 'er is voldoende groen in mijn buurt' in combinatie met de bereikbaarheid van de wijkparken interessant zijn enz.

Representativiteit op sectorniveau is ideaal, maar representativiteit op wijkniveau kan evenzeer boeiende resultaten opleveren.

Daarnaast zou het goed zijn om in de toekomst in te zoomen op de resultaten van de Leefbaarheidsmonitor; resultaten die echte indicatoren van sociale cohesie zijn.

Zo leert een eerste screening dat bv. in de 19de eeuwse gordel minder inwoners (52,3 %) vertrouwen hebben in hun mede-buurtbewoners dan in de andere stadsdelen (69,2 %, 75,8 % en 61,5 %) en meer inwoners geen vertrouwen hebben (14,5 % t.o.v. 4,9 %, 5,5 % en 8,5 %).

75 % van de inwoners van Noordoost-Gent en Zuid-west-Gent geeft aan bij hun burens hulp te kunnen vragen (een indicator voor solidariteit) terwijl dat in de Kernstad en de 19de eeuwse gordel net geen 60 % is.

Ook voor het traject 'werken aan sociale cohesie in superdiversiteit' is een grondige analyse van de contacten en de netwerken wenselijk, waarbij de focus uiteraard op de interetnische contacten en netwerken in de buurten ligt.

Tot slot lijkt het zinvol om na te gaan of de toenemende diversiteit in de samenleving voldoende weerspiegeld wordt in en bevestigd wordt met de huidige vragenlijst van de Leefbaarheidsmonitor. De opsplitsing in 'mensen van Belgische herkomst' en 'mensen van niet-Belgische herkomst' geeft de indruk te vertrekken vanuit een wij-zij-verhaal. Daarnaast 'verdwijnen' kinderen van de 3de generatie, die bij hun geboorte de Belgische nationaliteit krijgen, uit de ECM-statistieken. Dit zorgt voor een groeiende onderschatting van het reële ECM-percentages en doet tegelijk de vraag rijzen gedurende hoeveel generaties een migratieherkomst relevant blijft.

Bibliografie

- Bolt, G. and M. Torrance (2005). Stedelijke herstructurering en sociale cohesie. Utrecht, Nethur.
- Bolt, G. S., et al. (2011). "Sociale samenhang in Amsterdamse buurten." Rooilijn volume 44(issue 5): pp. 356 - 361.
- Bouverne - De Bie, M., et al. (2003). Armoede en participatie. Gent, Academia Press.
- Cantillon, B., et al. (2011). Inkomen en armoede in Vlaanderen en Europa, . Sociale staat van Vlaanderen. J. Noppe, L. Vanderleyden and M. Callens. Brussel, Studiedienst van de Vlaamse regering.
- Gijsberts, M., et al. (2008). Vermindert etnische diversiteit de sociale cohesie? Betrekkelijke Betrokkenheid. Studies in sociale cohesie. Sociaal en Cultureel Rapport 2008. P. Schnabel, R. Bijl and J. de Hart. Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau: 309-336.
- Kleinans, R. and G. Bolt (2010). Vertrouwen houden in de buurt. Delft-Utrecht, Nicis Institute.
- Oosterlynck, S. and N. Scheurmans (2013). "Solidariteit herdenken." POW Alert 39(4).
- Putnam, R. D. (2007). "E Pluribus Unum: Diversity and Community in the Twenty-first Century." Scandinavian Studies 30(2).
- Stad Gent (2014). Gent gezien door Gentenaars, 4de editie leefbaarheidsmonitor. Gent in cijfers.
- van Oirschot, L., et al. (2011). "Voorspellers van vertrouwen in de buurt." Mens & Maatschappij 86(1).
- Van Stokkom, B. T., Nelleke (2010). De sociale cohesie voorbij. Actieve burgers in achterstandswijken. Amsterdam, University Press.
- Verhaeghe, P.-P., et al. (2012). Migrant zkt toekomst. Antwerpen-Apeldoorn, Garant.

COLOFON

v.u. Burgemeester Daniël Termont,
Botermarkt 1, 9000 Gent

Teksten: Stad Gent

Fotografie: Stad Gent

Wettelijk depotnummer: D/2015/0341/07

Meer informatie:

Over de dienstverlening van de stadsdiensten en
het stadsbestuur van Gent:

Gentinfo 09 210 10 10 of gentinfo@stad.gent

van maandag tot en met zaterdag van 8 tot 19 uur

Over het onderzoek en de onderzoeksresultaten:

Data en Informatie: 09 266 82 00 of statistiek@stad.gent
stad.gent/gentincijfers

Deze publicatie kwam tot stand met de steun van

Vlaanderen
verbeelding werkt

